

Talvi ei tarjoa kesähelteitä

Vanhon luonnonmerkkien mukaan Etelä- ja Keski-Suomen säänäkyvät eivät sanottavasti poikkea normeista. Talvesta ei tule ennätyskylmää eikä kesästä helteistä.

Jokin aika sitten äänestäjien ennustajajoukkojen mukaan talvella paukkuu kovat pakkaset ja kesän lämpöennätykset kaatuu. Luonnonmerkit osoittavat aivan muuta, eikä äärimmäisyyksiin tarvitse varautua.

Pikkupoikkeuksia lukuun ottamatta talven lämpötiloja voitaneen pitää normeina tai leudompina. Lumisateet jatkuu ja nähtäväksi jää, hukkuuko jatkossakin etelän ihmiset lumen paljouteen vai saako suuremman osan muikin Suomi? Maaliskuuhun saattaa ajoittua hieman kylmempi pakkaskaus, muttei sekään ole pahinta laatua.

Vuoden alkupuoli peilaa mallia keväälle. Mahdollisesti sää jatkuu joko epävakaisena tai sateisena toukokuun lopulle saakka. Ennustajajoukkojen mukaan kesä tulla tupsahtaa kerralla ja jatkuu suotuisissa oloissa suunnilleen juhannukseen saakka. Niihin aikoihin muutos viileämpään säätilaan on jo todettavissa. Tämän jakson pituus on noin kahden kuukauden mittainen. Sadepilvet liikkuu, mutta ukkoset jäänevät vähemmälle.

Mielestäni syksystä tulee kaunis ja lämmin. Sopinee myös lomaviihtoon. Loka- ja marraskuu ovat epävakaisia, synkkiä ja uuvuttavia. Jouluksi saadaan lunta ja pakkasta. Vuodenvaihteeseen ajoittuu myös melkoinen lumimyräkki ainakin Etelä-Suomessa.

Kaiken kaikkiaan sääennustaminen on vaikeaa ja riskialtista. Juuri sen takia ja perinteisen tavan vuoksi uudistan myös Uuden vuoden lupaukseni; "Valehtelemista en kokonaan lopeta, enkä petä vieraita naisia"...

Toivo Levanko
sääprofeetta

Suurin osa Suomen kunnista on taloudellisesti vaikeuksissa. Myös Keski-Karjalan kunnat näyttävät olevan suurissa vaikeuksissa. Rääkkylä ja Kesälahti ovat toivottomassa tilassa, Kesälahti peräti kriisikunta.

Mitkä tekijät johtivat Rääkkylän tähän tilaan, olihan se vielä 1990-luvun jälkipuoliskolla talouden mittareilla mitattuna yksi Pohjois-Karjalan parhaita kuntia. Vuosikate oli plussalla parhaina vuosina yli 200 euroa/asukas ja velkaa alle sata euroa asukasta kohden. Myös kunnan palvelujen tuottamiseen tarvittavat investoinnit oli tehty.

Tähän on helppo vastata. Kolme asiaa/päätöstä/tapah-
tumasarjaa. Kaksi tyhmää/epäonnistunutta päätöstä ja sitten näiden päälle vielä ongelmat elinkeinojen kehittämistyössä.

Edellisen 1990-luvun alun laman seurauksena valtionosuuksia leikattiin ja suuren työttömyyden vuoksi verotulot kunnissa laskivat. Kunnat joutuivat toimiin taloutensa vakauttamiseksi.

***

Rääkkylässäkin valmistettiin suunnitelmat menojen karsimiseksi kuten muissakin kunnissa. Laaditussa suunnitelmassa edellytettiin 1,5 miljoonan markan menoleikkauksia, mikä vastasi yhtä vero-
riipennä.

Laaditut laskelmat osoittivat, että jo ennen vuosituhannen vaihdetta kunnan talous on suurissa vaikeuksissa ilman henkilöjärjestelyjä ja sitä kautta saatavaa menovähennystä. Näissä laskelmissa ei ollut otettu ollenkaan huomioon sitä, että saaristokunta-
asema menetettäisiin jo vuosituhannen alussa, niin kuin sitten tapahtui.

Kun tuossa suunnitelmassa olisi tehty eräitä lähinnä keskushallinnon virkajärjestelyjä, henkilökuntajärjestöt vastustivat suunnitelmaa voimakkaasti.

Vedottiin siihen, että Rääkkylässä ei tarvita mennä esitettyihin järjestelyihin ja menoleikkauksiin, koska kunnan talous on niin vahva. Vahvanhan se oli, mutta laskelmat osoittivat talouden voimakkaan heikkenemisen lähivuosina.

Toisaalta taas kunnan asukasluku oli vähentynyt, kunnan palvelujen tuottamiseen tarvittava palveluvarustus oli rakennettu ja oli perustettu Ketä, jonka tehtäväksi olivat siirtymässä elinkeinojen kehittämistehtävät. Kunnan hallintohenkilöstön määrä oli selvästi ylimitoitettu.

***

Valtuusto hyväksyi henkilöstön vakauttamissuunnitelman. Valtuuston päätös kaatui kuitenkin muutovirheen vuoksi hallinto-oikeudessa. Tämän jälkeen valtuusto teki uuden päätöksen. Siitäkin valitettiin. Jälleen päätös kaatui muutovirheeseen. Asia jäi pöydälle, ja taitaa olla pöydällä edelleenkin.

Valmistelin tuon suunnitelman. Taisi olla viimeinen suurempi työtehtäväni. Kunnanjohtajana tietenkin olen ollut vastuussa noistakin muutovirheistä.

Puolustuksena nyt 14 vuoden jälkeen totean, että noina aikoina oli jo sovittu siitä, milloin jään eläkkeelle. Kesään ja kesän 1996 taisin elää jo muissa ajatuksissa kuin valtuuston esityslistan ja kokousten ilmoittelun muutoseikkoja

Simanainen muistelee Rääkkylän kunnan taloudenhoidosta ja talouden nykytilasta

Rääkkylän kunnanjohtajana pitkään toiminut Ikka Simanainen pohtii kirjoituksessaan saaristokuntaetuuden vaikutuksia kuntatalouteen.

tarkkailemalla.

Vuonna 1997 alkaneella uudella hallituskaudella asiaan ei palattu. Kuten oli odotettavissa, talouden alamäki alkoi jo 1990-luvulla. Kumulatiivista alijäämää kertyi 2000-luvulle siirtyäessä jo lähes 400 euroa/asukas. Koska tuota alijäämää ei pystytty kattamaan.

Sitten vuonna 2008 alijäämä poistettiin tileistä "silmänkääntötempun päätöksellä", jolla ei ollut mitään merkitystä kunnan talouden vakauttamiseksi.

***

Rääkkylän kuntatalouden vakauttamiseksi ei 1990-luvun lopussa, eikä siirryttäessä 2000-luvulle tehty mitään.

Kunnanvaltuuston ja -hallituksen jäsen Antero Turunen pyysi minua laatimaan selvitystä kunnan talouden nykytilasta. Laatimieni selvitysten pohjalta hän teki valtuustolle kirjallisen aloitteen, jotta Rääkkylässä ryhdyttäisiin selvittämään kunnan taloudellista asemaa ja jos selvitykset antavat aihetta, myös kuntaliitosselvitystä. Niin kuin tiedetään, aloite ei johtanut mihinkään toimenpiteisiin.

Kunnan talouden tilasta ei juurikaan jaettu tietoa. Kuntalaiset kyselivät minulta, onko totta, että Rääkkylän kunta on menossa taloudellisiin vaikeuksiin.

Erään seurakuntatalolla vuosituohannan alussa pidetyn Eläkeliiton vuosikokouksen yhteydessä Reino Pitkonen kysyi, voisinko minä kertoa, mikä kunnan taloudellinen tila on.

Vastasin kansanomaisesti vertaamalla kunnan taloutta yksityisen henkilön talouteen. Totesin maksuvalmiuden olevan sellainen, että "osuuskunnan laskua ei pystytä maksa-

maan muutoin kuin myymällä metsää tai ottamalla osuuskannasta velkaa".

Kysyin, oliko kysymyksen annettu vastaus ymmärrettävä. Kuulemma ymmärrettiin. Tuolloinhan jo joka vuosi otettiin "syömävelkaa".

***

Samanaikaisesti kun voimakkaat toimenpiteet kunnan talouden vakauttamiseksi olisivat olleet tarpeen, lähdettiin päinvastaisiin toimiin. Lähdettiin Rääkkylän talouden kulmakiven, saaristokunta-
aseman, lopettamiseen esittämällä Tielaitokselle Ihalansalmensillan rakentamista ennen Mönkin siltaa.

En tiedä, tehtiinkö asiassa peräti kunnanhallinnossa päätös vai hiljaisesti hyväksyttiin virkamieskunnan ja johtavien luottamushenkilöiden toimenpiteet.

Saaristokunta-
asema merkitsi Rääkkylälle valtionosuuksissa vuosittain tuloa, joka vastasi yli kahta veropenniä. Eikö kukaan kunnan johdossa ajatellut, mistä tuo puuttuva tuloerä tulee?

Kysyin tätä eräältä keskeiseltä luottamushenkilöltä. Hänen vastauksensa oli, että kuntaan syntyy tehtyjen päätösten perusteella niin paljon uusia työpaikkoja, että verotulojen lisääntyminen kompensoi valtionosuuksien vähenemisen.

Saaristokuntaetuuden menetyksen lisäksi päälle tulivat sitten vaikeudet teollistamisessa. Verrattuna näihin edellä mainittuihin, mielestäni epäonnistuneisiin päätöksiin, teollistamisen ongelmista syntyneet paineet kunnan taloudelle ovat sittenkin olleet kovin vähäiset.

***

Meillä 1980- ja 1990-luvun kunnan päättäjäillä oli ko-

va työ ja lobbaus, kuten nykyään sanotaan, päästä saaristokunnaksi ja säilyttää saaristokunta-
asema.

Minä sain vaikutettua siltojen rakennusohjelmaan valtiokunnassa saaristoasiain neuvottelukunnan edustajana), että Pohjois-Karjalassa Mönki rakennetaan ennen Ihalansalmea. Näin siksi, että se oli suuri kysymys Rääkkylän kuntataloudelle.

Tehdäänä seuraava ajatusrakennelma: Ihalansalmi olisi valmistunut vasta Mönkin valmistumisvuonna 2005 ja kunta olisi saanut sopeutusaikaa kaksi vuotta. Rääkkylä olisi ollut saaristokunta 2007 loppuun saakka.

Olisihan Rääkkylä saanut nuo sopeutusvuotensa Ihalansalmen sillan valmistuksen v. 2000 jälkeenkin, mutta kun asia jäi hoitamatta/lobbaumatta. Saamatta jäi paljon rahaa.

Samoihin aikoihin Vehmersalmen kuntaan valmistui silta, jonka seurauksena myös Vehmersalmi menetti saaristokunta-
asemansa. Vehmersalmen kunta hoiti asian ja sai kaksi lisävuotta. Kyllä Rääkkyläkin olisi saanut tuon jatkoajan, olihan kunnamme Vehmersalmea huomattavasti heikommassa taloudellisessa asemassa, kriisikunnan merkit jo näkyvissä.

Sisäasiainministeriöstä saamani selvityksen mukaan valtionosuuksien lisäksi saaristokunta-
asemasta Rääkkylälle oli 2000-luvun alkuvuosina noin 750 000- 800 000 euroa vuodessa. Rääkkylä on nyt saaristo-osakunta. Valtionosuuden lisäys on 22 000 euroa vuodessa.

Syyksi kunnan talousvaikeuksille eräillä tahoilla selitettiin teollistamishankkeissa

tapahtuneet epäonnistumiset. Olen kysellyt, paljonko nuo menetykset ovat olleet euroina. Näyttää siltä, että kukaan ei tarkalleen tiedä, laskelmia ei liene edes tehty.

Väitän, että teollistamishankkeista syntyneet rasi-
tukset sittenkin ovat vähäiset nykyiselle kunnan talouskriisille. Minua ainakin kuntalaisena vaivaa, että yrittäjiä syyllistetään jatkuvasti kunnan taloudellisista vaikeuksista.

***

Jo 2000-luvun ensimmäisinä vuosina oli selvää, että Rääkkylässä on tehtävä radikaaleja ratkaisuja kunnan tulevaisuudesta. Tuolloinhan oli kattamatonta alijäämää jo lähes 400 euroa/asukas.

Tiedossa kunnan päättäjäillä piti olla, että saaristokuntaetuudet valtionosuuksissa menetetään, kun Ihalansalmen siltaa ryhdyttiin rakentamaan. Päättäjä piti myös käsittää, että syntyneitä alijäämää ei pystytä tuloksen kautta kattamaan. Kuntahan ei ole terve ennen kuin alijäämät on katettu. Mitään ratkaisevaa ei kuitenkaan tehty.

Oliko niin, että kunnassa ei tiedetty, mikä merkitys saaristokuntaetuuksilla valtionosuuksissa oli Rääkkylälle, ja miten verontasausjärjestelmä toimi. Sellaisen käsityksen pakosta saa, kun mieltii vuosituhannen vaihteessa kunnassa tehtyjä ratkaisuja ja lehdistä käytyä keskustelua.

Kun olen rohjennut kertoa omia tarinoitani ja käsityksiäni kunnan päättäjäiden vuosituhannen vaihteessa tekemistä päätöksistä ja kunnan nykyisestä talouden asemasta, en syyttele ketään. Sillä ei saavuteta nyt mitään.

***

Kunnan taloudessa tulojen ja menojen välillä on 500 000 euron aukko. Näin todistelee Tuure Hirvonen niissä muutamissa valtuuston kokouksissa, joissa olen ollut läsnä viime vuosina.

Millä tuo aukko paikataan? Valtiolla on turha odottaa lisää rahoitusta, koska sellaista lainasääntöä ei ole olemassa. Mahdolliset muutokset valtionosuuslainsäädännössä eivät ehdi meidän ongelmiimme.

Päinvastoin kuin ennen, valtionosuuksien määrässä Rääkkylä on Pohjois-Karjalan kunnista kaikkein heikoimmassa asemassa. Omaisuuden myyntitulotkin lienevät vähäiset.

Mielestäni kuitenkin jotain ratkaisevaa pitäisi tapahtua ja varsin pian. Rääkkylän nykyiset päättäjät, oletko laskelmoineet, että meneillään olevalla vaalikaudella kuntamme tulee toistamiseen kriisikunnaksi? Kumulatiivinen alijäämään lähentelee tuhat euroa/asukas, joka on valtiollaan asettama kriisikunnan raja.

Ikka Simanainen

Kirjoitettu elokuussa 2010